

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Jiřího Pally a JUDr. Jaroslava Vlašína v právní věci žalobce: **F. M.**, zast. Mgr. Elinou Yurchykovou, advokátkou, se sídlem U Hačky 4726, Chomutov, proti žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**, se sídlem Na Poříčním právu 376/1, Praha 2, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 9. 1. 2012, č. j. 42 Ad 18/2010 - 17,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Ustanovené zástupkyni žalobce Mgr. Elině Yurchykové **se přiznává** odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů v částce 1600 Kč, která jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku. Náklady právního zastoupení žalobce nese stát.

Odůvodnění:

Magistrát města Chomutova rozhodnutím ze dne 19. 1. 2010, č. j. 4368/2010/CHM, podle § 21 zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pomoci v hmotné nouzi“) nepřiznal žalobci příspěvek na živobytí.

Krajský úřad Ústeckého kraje rozhodnutím ze dne 8. 4. 2010, č. j. 504/SZ/2010-3, JID 32116/2010/KUUK, podle § 90 odst. 5 správního řádu odvolání žalobce zamítl a uvedené prvoinstanční rozhodnutí potvrdil.

V odůvodnění rozhodnutí o odvolání Krajský úřad Ústeckého kraje uvedl, že manželka žalobce měla v rozhodném období aktivní živnostenský list, a proto jí byl pro účely posouzení nároku na příspěvek na živobytí započítán příjem podle § 8 odst. 2 zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o životním a existenčním minimu“), který odpovídal částce ve výši 50 % měsíční průměrné mzdy v národním hospodářství za rok 2008 a činil 11 700 Kč. V důsledku toho příjem společně posuzovaných osob po odečtení přiměřených nákladů na bydlení přesáhl částky jejich živobytí a žalobci tak nevznikl nárok na příspěvek na živobytí. Proto prvoinstanční správní orgán žalobci doporučil, aby jeho manželka, která jako osoba samostatně výdělečně činná nevykazuje žádný příjem, pozastavila svůj živnostenský list a přihlásila se na úřadu práce. Snahou orgánu pomoci v hmotné nouzi přitom bylo najít řešení nepříznivé životní situace žalobce, a proto se nelze ztotožnit se jeho tvrzením, že uvedeným doporučením byl omezen na svých právech.

Krajský soud v Ústí nad Labem rozsudkem ze dne 9. 1. 2012, č. j. 42 Ad 18/2010 - 17, žalobu proti uvedenému rozhodnutí odvolacího orgánu jako nedůvodnou zamítl.

V odůvodnění tohoto rozsudku krajský soud mimo jiné považoval mezi účastníky řízení za nesporné, že manželka žalobce nesplňovala žádnou ze zákonných podmínek pro to, aby její samostatná výdělečná činnost mohla být považována za vedlejší samostatnou výdělečnou činnost. Rovněž tak podle krajského soudu žalobce nerozporoval skutečnost, že prvoinstanční správní orgán stanovil pro společně posuzované osoby částku živobytí ve výši 6388 Kč.

Dále krajský soud uvedl, že na manželku žalobce se plně vztahuje § 8 odst. 3 zákona o životním a existenčním minimu. Žalobce totiž nerozporuje skutečnost, že v rozhodné době byla jeho manželka zapsána v živnostenském rejstříku jako osoba samostatně výdělečně činná. Tato skutečnost jednoznačně vyplývá i ze správního spisu. Jelikož v rozhodném období manželka žalobce ze svého podnikání nedosahovala žádných příjmů, musel podle § 8 odst. 3 zákona o životním a existenčním minimu orgán pomoci v hmotné nouzi považovat za její příjem částku 11 700 Kč. Vzhledem k tomu, že pro daný případ zákon nezakotvil použití fiktivního příjmu osoby samostatně výdělečně činné, která ze své činnosti nedosahuje žádných příjmů, jako vyvratitelnou domněnku, nemohly ani správní orgány přikročit k jakémukoli dokazování ve vztahu k výši příjmů manželky žalobce. Postup správních orgánů při stanovení výše příjmu společně posuzovaných osob byl tak zcela v souladu s příslušnými právními předpisy. Rozsah státní podpory a vymezení okruhu osob, které mohou při splnění zákonných podmínek z podpory státu profitovat, je záležitostí politiky státu, tedy prioritně moci zákonodárné, nikoli moci soudní či výkonné. Je proto na vůli zákonodárce, jakým způsobem stanoví rozsah a vymezí podmínky státní podpory. Námitky žalobce ve vztahu k postupu správních orgánů při stanovení rozhodných příjmů pro přiznání příspěvku na živobytí tedy shledal krajský soud nedůvodnými.

K žalobní námitce o porušení čl. 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod v důsledku užití fiktivního příjmu manželky žalobce při posuzování podmínek pro vznik nároku na příspěvek na živobytí krajský soud uvedl, že podle odstavce třetího téhož ustanovení je plně v kompetenci zákonodárce stanovení podmínek pomoci v hmotné nouzi, okruhu osob, kterým bude přiznána, jakož i její výše. Tuto svou pravomoc

realizoval zákonodárce mimo jiné i prostřednictvím § 8 odst. 3 zákona o životním a existenčním minimu. Postup učiněný v souladu s touto právní úpravou tedy nelze považovat za porušení čl. 30 Listiny základních práv a svobod.

Dále podle krajského soudu současný systém sociálních dávek předpokládá, že rodiny a osoby si budou zabezpečovat co nejširší okruh potřeb vlastními silami, tj. především pracovním příjmem a z něho odvozenými dávkami. Společnost svou podporou bude zasahovat pouze tam, kde ze subjektivních nebo objektivních důvodů nestačí osoba či rodina zabezpečit své potřeby vlastními silami na společensky přijatelné úrovni, a tam, kde má zájem člověka a rodinu stimulovat, podpořit, popř. chránit. U osob samostatně výdělečně činných je nutné stanovení rozhodného příjmu odchylným způsobem, a to pro častou značnou nerovnoměrnost jejich příjmů. U osob samostatně výdělečně činných je přitom společensky žádoucí toliko takové podnikání, z něhož plynou příjmy k zabezpečení občana a jeho rodiny. Pro případ nedosažení těchto příjmů je stanovena fikce uvedená v § 8 odst. 3 zákona o životním a existenčním minimu. U osob v zaměstnaneckém poměru je požadavek odpovídajícího příjmu řešen zakotvením ustanovení o minimální mzdě. Vzhledem k charakteru samostatné výdělečné činnosti však obdobná úprava u osob samostatně výdělečně činných není možná. Předmětná právní úprava není v rozporu s Listinou základních práv a svobod, neboť je založena na objektivních a rozumných důvodech. Započítání fiktivního příjmu namísto nižšího skutečného příjmu není nikterak diskriminační. Jedná se totiž o výraz sociální politiky státu, který nechce sociálními dávkami podporovat osoby, jež si zvolily předmět podnikání a rozsah výkonu samostatné výdělečné činnosti tak, že sebe a svou rodinu nedokázaly zabezpečit. Stát tedy v rámci své sociální politiky odmítl dotovat ztrátové či nedostatečně ziskové podnikání těchto osob, což je objektivní a rozumný důvod pro odlišení pravidel určování rozhodného příjmu osob samostatně výdělečně činných od osob v pracovním či služebním poměru. V tomto směru krajský soud vycházel z rozsudků Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 10. 2003, č. j. 5 A 74/2000-37, a ze dne 21. 7. 2008, č. j. 4 Ads 62/2007-72.

Ani s touto žalobní námitkou se tedy krajský soud neztotožnil, a proto žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Proti tomuto rozsudku podal žalobce (dále jen „stěžovatel“) v zákonem stanovené lhůtě kasační stížnost, kterou později doplnil prostřednictvím ustanovené zástupkyně.

Stěžovatel v kasační stížnosti stejně jako v žalobě namítl, že mu nebyl přiznán příspěvek na živobytí, ačkoliv se společně posuzovanou manželkou neměli žádné příjmy. Na úřadu práce byl dlouhodobě evidován jako uchazeč o zaměstnání a jeho manželka nemohla být v této evidenci vedena, neboť správce konkursní podstaty jí několik měsíců odmítal vydat potvrzení o době trvání a ukončení jejího zaměstnání. Proto si ani nemohla obstarat nové zaměstnání. Manželka měla vedle dřívějšího hlavního pracovního poměru oprávnění k podnikání, při kterém jen občas prováděla překladatelskou činnost. Po ztrátě zaměstnání jí však živnostenský úřad dlouhodobě odmítal vydat oprávnění pro rozšíření podnikání, neboť jako cizí státní příslušnice neměla možnost si obstarat ze své země výpis z rejstříku trestů. Ten po ní živnostenský úřad požadoval přesto, že od roku 2002 z České republiky nikam necestovala. Nadřízený živnostenský úřad navíc doposud nevyřídil stížnost manželky na průtahy uvedeného řízení. Od lékaře má stěžovatel předepsanou

nákladnou dietu a má další výdaje spojené s léčbou chronického diabetu, na které nemá dostatek prostředků. I tato skutečnost dokládá, že mu nemohla být dávka pomoci v hmotné nouzi upřena. Správní orgány však danou věc posuzovaly pouze podle domněnek, a proto spolehlivě nezjistily její skutkový stav. V důsledku tohoto nezákonného postupu mu nebyl přiznán příspěvek na živobytí, který by pokryl jeho nejnutnější sociální a léčebné potřeby.

Právě na základě skutečných příjmů, a nikoliv fikce o nich, měl správní orgán podle další stížnostní námitky, která se shodovala s příslušnou žalobní námitkou, vydat rozhodnutí o žádosti o příspěvek na živobytí. Při používání ustanovení o mezích základních práv a svobod musí být totiž především šetřeno jejich podstaty a smyslu, jak vyplývá z čl. 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod. Proto započítání fiktivního příjmu namísto nižšího skutečného příjmu lze považovat za diskriminační opatření. Jestliže tedy krajský soud v uvedeném postupu správního orgánu neshledal porušení příslušných ustanovení Ústavy České republiky a Listiny základních práv a svobod, nedostál své ústavní povinnosti poskytnout ochranu právům.

Dále stěžovatel namítl nesouhlas se závěrem napadeného rozsudku, podle něhož nebyla rozporována skutečnost, že správní orgán prvního stupně stanovil částku živobytí společně posuzovaných osob ve výši 6388 Kč. Tuto částku mu prvoinstanční správní orgán neoznámil, v důsledku čehož ji nemohl rozporovat. Prvoinstanční rozhodnutí o nepřiznání dávky pomoci v hmotné nouzi pak žádný výpočet ani stanovenou částku živobytí neobsahuje a pouze je v něm uveden fiktivní příjem manželky.

Podle další kasační námitky učinil krajský soud nesprávný závěr i o tom, že mezi účastníky je nesporné nesplnění zákonných podmínek pro to, aby samostatná výdělečná činnost manželky stěžovatele byla považována za vedlejší samostatnou výdělečnou činnost. Naopak stěžovatel tvrdil a stále trvá na tom, že jeho manželka vykonávala vedlejší samostatnou výdělečnou činnost, z níž neměla žádné příjmy, což vyplývá i ze správního spisu.

Konečně stěžovatel namítl, že před vydáním rozhodnutí o odvolání nebyl seznámen s jeho podklady, které případně mohl doplnit.

Vzhledem k tomu, že s účinností od 1. 1. 2012 přešla na základě zákona č. 366/2011 Sb. působnost krajských úřadů rozhodovat o odvolání ve věcech dávek pomoci v hmotné nouzi na Ministerstvo práce a sociálních věcí, stalo se tímto dnem ministerstvo procesním nástupcem žalovaných krajských úřadů v soudních řízeních v těchto věcech, jak vyplývá z § 69 soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), podle kterého je žalovaným správní orgán, který rozhodl v posledním stupni, nebo správní orgán, na který jeho působnost přešla. V řízení o kasační stížnosti proto Nejvyšší správní soud jednal jako se žalovaným namísto Krajského úřadu s Ústeckého kraje s Ministerstvem práce a sociálních věcí.

Toto ministerstvo se ke kasační stížnosti nevyjádřilo.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., podle nichž byl vázán rozsahem a důvody, jež byly stěžovatelem v kasační stížnosti

uplatněny. Přitom neshledal vady uvedené v § 109 odst. 4 s. ř. s., k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti.

Za takovou vadu nelze totiž považovat skutečnost, že krajský soud od 1. 1. 2012 nejednal jako se žalovaným s Ministerstvem práce a sociálních věcí, nýbrž s Krajským úřadem Ústeckého kraje, jehož uvedl v záhlaví napadeného rozsudku a jemuž také napadený rozsudek původně doručil. Krajský soud totiž do konce roku 2011 učinil všechny přípravné úkony potřebné pro rozhodnutí o věci samé a dne 9. 1. 2012 již toliko o ní v souladu s § 51 odst. 1 věty druhé s. ř. s. rozhodl bez nařízení jednání. Na základě pokynu Nejvyššího správního soudu následně napadený rozsudek Ministerstvu práce a sociálních věcí řádně doručil. Uvedená vada řízení před krajským soudem proto nemohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé a nedošlo tak k naplnění důvodu kasační stížnosti uvedeného v § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., k němuž by Nejvyšší správní soud musel podle § 109 odst. 4 s. ř. s. přihlédnout z úřední povinnosti.

Stěžovatel v žalobě ani v řízení o ní nenapadl správnost stanovení částky živobytí ve výši 6388 Kč správními orgány ani nenamítal, že jeho manželka byla osobou vykonávající výdělečnou činnost, která se podle zákona o důchodovém pojištění považuje za vedlejší samostatnou výdělečnou činnost. Rovněž stěžovatel v žalobním řízení netvrdil, že před vydáním rozhodnutí o odvolání nebyl seznámen s jeho podklady. Proto krajský soud nepochybil, když vzal uvedená zjištění správních orgánů za nesporná a když měl za to, že stěžovatel byl s podklady rozhodnutí o odvolání řádně seznámen. Za této situace se uvedenými stížnostními námitkami nelze podle § 104 odst. 4 s. ř. s. zabývat. Avšak i kdyby tak Nejvyšší správní soud mohl učinit, nepřiznal by jim důvodnost, neboť pro nepřiznání příspěvku na živobytí stěžovateli byly splněny všechny zákonné podmínky, jak bude dále zmíněno.

Nejvyšší správní soud proto přistoupil k přezkoumání napadeného rozsudku krajského soudu v rozsahu dalších shora uvedených stížnostních námitek a dospěl k následujícím závěrům:

Osoba se podle § 2 odst. 2 písm. a) zákona o pomoci v hmotné nouzi nachází v hmotné nouzi, není-li dále stanoveno jinak, jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob po odečtení přiměřených nákladů na bydlení (§ 9 odst. 2) nedosahuje částky živobytí (§ 24), přičemž si nemůže tento příjem zvýšit vzhledem ke svému věku, zdravotnímu stavu nebo z jiných vážných důvodů vlastním přičiněním a zabezpečení jejích základních životních podmínek je tak vážně ohroženo. Taková osoba má podle § 21 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi nárok na příspěvek na živobytí, jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob (§ 9 odst. 2) nedosahuje částky živobytí posuzovaných osob. Okruh společně posuzovaných osob se přitom posuzuje podle zákona o životním a existenčním minimu, pokud zákon o pomoci v hmotné nouzi nestanoví jinak, jak vyplývá z jeho § 2 odst. 1 věty druhé. Podle § 4 odst. 1 písm. b) zákona o životním a existenčním minimu se společně posuzují manželé, přičemž vůči nim neobsahuje zákon o pomoci v hmotné nouzi pro účely příspěvku na živobytí žádnou odchylku.

Příjmem osoby nebo společně posuzovaných osob se pro účely příspěvku na živobytí rozumí také 100 % příjmu z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti uvedené v zákoně o daních z příjmů, jak vyplývá z § 9 odst. 1 písm. c), odst. 2 zákona o

pomoci v hmotné nouzi a z § 7 odst. 1 písm. c) zákona o životním a existenčním minimu. Za započitatelný příjem osoby, která má nebo měla příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti uvedené v zákoně o daních z příjmů, se považuje a) částka odpovídající měsíčnímu průměru těchto příjmů za období uvedené v daňovém přiznání za předchozí zdaňovací období zahrnující kalendářní měsíce, v nichž byla alespoň po část měsíce vykonávána činnost, z níž měla osoba příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti uvedené v zákoně o daních z příjmů, b) částka odpovídající jedné dvanáctině příjmů poplatníka daně z příjmů fyzických osob stanovené paušální částkou podle zákona o daních z příjmů, není-li dále stanoveno jinak (§ 8 odst. 1 zákona o životním a existenčním minimu).

Za započitatelný příjem osoby, která má nebo měla příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti uvedené v zákoně o daních z příjmů, se však považuje nejméně částka ve výši 50 % měsíční průměrné mzdy v národním hospodářství za předchozí kalendářní rok s tím, že tato částka se zaokrouhluje na celé stokoruny dolů a vyhlašuje ji Ministerstvo práce a sociálních věcí na základě údajů Českého statistického úřadu sdělením uveřejněným ve Sbírce zákonů. Tato částka se považuje za minimální příjem osoby, která má nebo měla příjmy z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti uvedené v zákoně o daních z příjmů, vždy od 1. července roku, v němž došlo k vyhlášení průměrné mzdy v národním hospodářství za předchozí kalendářní rok, do 30. června následujícího kalendářního roku. Částka uvedená v předchozí větě se nepoužije, jde-li o osobu vykonávající výdělečnou činnost, která se považuje podle zákona o důchodovém pojištění za vedlejší samostatnou výdělečnou činnost, nebo o osobu, jejíž činnost se nepovažuje podle zákona o důchodovém pojištění za činnost osoby samostatně výdělečně činné proto, že tuto činnost nevykonává soustavně (§ 8 odst. 2 zákona o životním a existenčním minimu).

U osoby samostatně výdělečně činné, která nemá příjem ze samostatné výdělečné činnosti, ale nepřerušila výkon této činnosti, ani jí tato činnost nebyla pozastavena, se za příjem považuje částka uvedená v § 8 odst. 2 zákona o životním a existenčním minimu; to neplatí, jde-li o osobu vykonávající činnost, která se považuje podle zákona o důchodovém pojištění za vedlejší samostatnou výdělečnou činnost, nebo o osobu, jejíž činnost se nepovažuje podle zákona o důchodovém pojištění za činnost osoby samostatně výdělečně činné proto, že tuto činnost nevykonává soustavně (§ 8 odst. 3 zákona o životním a existenčním minimu).

Z obsahu správního spisu vyplývá, že stěžovatel v žádosti o příspěvek na živobytí, kterou orgán pomoci v hmotné nouzi obdržel dne 22. 12. 2009, uvedl jako společně posuzovanou osobu svojí manželku L. M. Stěžovatel ani jeho manželka v dokladu o výši měsíčních příjmů za rozhodné období kalendářních měsíců září, říjen a listopad 2009 nezmínili žádné příjmy a jejich dosažení nezjistil ani orgán pomoci v hmotné nouzi. Ten však z výpisu z veřejné části živnostenského rejstříku dohledal, že manželce stěžovatele bylo uděleno živnostenské oprávnění na ohlašovací volnou živnost. Živnostenské oprávnění bylo vydáno manželce stěžovatele na dobu neurčitou a ta v prohlášení učiněném u orgánu pomoci v hmotné nouzi dne 14. 1. 2010 uvedla, že podnikání obnovila od 1. 4. 2009.

Je tedy zřejmé, že manželka stěžovatele byla v rozhodném období osobou samostatně výdělečně činnou, která neměla příjem ze samostatné výdělečné činnosti, avšak výkon této činnosti nepřerušila, ani jí tato činnost nebyla pozastavena. Manželka stěžovatele přitom nebyla osobou vykonávající činnost, která se považuje podle zákona o důchodovém pojištění za vedlejší samostatnou výdělečnou činnost. Z jí vyplněného dokladu o výši měsíčních příjmů a ze zjištění orgánu pomoci v hmotné nouzi totiž nepochybně vyplývá, že v rozhodném období nevykonávala zaměstnání ani neměla nárok na příslušné dávky sociálního zabezpečení, takže nesplnila některou z podmínek uvedených v § 9 odst. 6 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, pro to, aby její samostatná výdělečná činnost mohla být považována za vedlejší samostatnou výdělečnou činnost. Manželka stěžovatele v rozhodné době provozovala živnost na základě oprávnění uděleného podle živnostenského zákona. Jedná se tedy o osobu samostatně výdělečnou činnou, která je uvedena v § 9 odst. 3 písm. b) zákona o důchodovém pojištění, a nikoliv o osobu samostatně výdělečně činnou uvedenou v písmenu d) či f) téhož ustanovení, toliko která je podle poznámky pod čarou k § 8 odst. 3 zákona o životním a existenčním minimu pokládána za osobu, jejíž činnost se nepovažuje za činnost osoby samostatně výdělečně činné proto, že tuto činnost nevykonává soustavně.

V posuzované věci tedy byly splněny všechny zákonné podmínky pro aplikaci § 8 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi. Proto správní orgány ani krajský soud nepochybily, když dospěly k závěru o nutnosti vycházet při posuzování podmínek pro vznik nároku na příspěvek na živobytí stěžovateli z fiktivního příjmu jeho manželky ve výši částky odpovídající 50 % měsíční průměrné mzdy v národním hospodářství za předchozí kalendářní rok 2008, která podle sdělení Ministerstva práce a sociálních věcí č. 148/2009 Sb. činila 11 700 Kč.

Použití této fikce příjmu manželky stěžovatelky ze samostatné výdělečné činnosti při rozhodování o žádosti o příspěvek na živobytí přitom není v rozporu s ústavně zaručenými právy stěžovatele ani s ústavními principy. V této souvislosti lze plně odkázat na výstižné odůvodnění napadeného rozsudku krajského soudu a zdůraznit, že započítání fiktivního příjmu namísto příjmu skutečného pro účely rozhodování o sociálních dávkách nepředstavuje diskriminační opatření, neboť se zakládá na objektivních a rozumných důvodech. Úkolem státu v oblasti sociálního zabezpečení totiž nemůže být podpora ztrátového či málo ziskového podnikání. Ostatně v důsledku přijetí takového opatření by došlo k znevýhodnění osob v pracovním nebo služebním poměru, neboť těm se do příjmů rozhodných pro přiznání sociální dávky vždy započítává alespoň minimální mzda. Navíc přípustnost použití fiktivního příjmu při rozhodování o dávkách státní sociální podpory již v minulosti dovodil Nejvyšší správní soud v rozsudcích, na něž odkázal napadený rozsudek. Stejný závěr pak Nejvyšší správní soud vyslovil též ve vztahu k dávkám pomoci v hmotné nouzi (srov. rozsudek ze dne 23. 11. 2011, č. j. 3 Ads 113/2011 - 46, publikovaný pod č. 2582/2012 Sb. NSS). Kromě toho o ústavnosti použití fiktivního příjmu namísto příjmu skutečného při rozhodování o dávkách pomoci v hmotné nouzi svědčí i možnost žadatele o tyto dávky či společně posuzované osoby požádat o přerušení či ukončení samostatné výdělečné činnosti v případě, že ji fakticky nevykonávají nebo z ní mají příjem nižší, než činí fiktivní příjem.

Takto však v projednávané věci manželka stěžovatele nepostupovala. Za této situace orgán pomoci v hmotné nouzi nemohl při posuzování žádosti o příspěvek na živobytí

zohlednit to, že stěžovatel i jeho manželka nedosáhli v rozhodném období žádný reálný příjem. Naopak za užití § 8 odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi byl povinen vycházet z fiktivního příjmu manželky stěžovatele ze samostatné výdělečné činnosti v částce 11 700 Kč a dospět k závěru, že v důsledku něho stěžovatel nesplnil zákonné podmínky pro přiznání příspěvku na živobytí. Nárok na tuto dávku pomoci v hmotné nouzi má podle již zmíněného § 21 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi pouze osoba v hmotné nouzi, jestliže její příjem a příjem společně posuzovaných osob snížený o přiměřené náklady na bydlení nedosahuje částky živobytí posuzovaných osob. Tato základní podmínka pro přiznání příspěvku na živobytí nebyla v dané věci splněna, neboť v rozhodném období činil příjem stěžovatele a jeho manželky 11700 Kč, přiměřené náklady na bydlení činily 3079 Kč a rozdíl těchto částek (8621 Kč) přesahoval částku živobytí společně posuzovaných osob (6388 Kč), jejíž správnost Nejvyšší správní soud ověřil.

Za této situace již orgán pomoci v hmotné nouzi nemusel provádět dokazování za účelem zjištění sociální situace a zdravotního stavu stěžovatele či zjištění důvodů, pro něž jeho manželka nebyla vedena v evidenci uchazečů o zaměstnání a pro něž jí živnostenský úřad nerozšířil rozsah živnostenského oprávnění. Orgán pomoci v hmotné nouzi tedy zjistil skutkový stav v rozsahu potřebném pro své rozhodnutí.

S ohledem na všechny shora uvedené skutečnosti dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl. Současně v souladu s § 120 a § 60 odst. 1 a 2 nepřiznal žádnému z účastníků právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti, neboť stěžovatel v něm neměl úspěch a správnímu orgánu takové právo ve věcech pomoci v hmotné nouzi nepřísluší.

Dále Nejvyšší správní soud přiznal ustanovené zástupkyni stěžovatele odměnu za zastupování a náhradu hotových výdajů v celkové výši 1600 Kč, která se skládá z částky 1000 Kč za dva úkony právní služby po 500 Kč (první porada s klientem včetně převzetí a přípravy zastoupení, doplnění kasační stížnosti ze dne 9. 5. 2012 podle § 7, § 9 odst. 2 a § 11 odst. 1 písm. b), d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb, ve znění pozdějších předpisů) a z částky 600 Kč za dva s nimi související režijní paušály po 300 Kč (§ 13 odst. 1 a 3 vyhlášky č. 177/1996 Sb.). Odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů bude ustanovené zástupkyni stěžovatele vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu v obvyklé lhůtě. Náklady právního zastoupení žalobce nese stát, jak vyplývá z § 120 a § 35 odst. 8 věty první s. ř. s.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. srpna 2012

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu